

Läsnyckel

Jag är ett litet liv av Märten Melin

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt, och på flera plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Läsnyckeln till *Jag är ett litet liv* kan användas både som lärarhandledning för boksamtal och som ingång för enskild läsning. Välj ut det som passar dina elever!

Jag är ett litet liv är Märten Melins sjätte diktsamling och den fjärde som vi ger ut på Hegas. Malin Ahlin som illustrerat boken är debutant på Hegas.

1) En diktsamling bör inte läsas från pärm till pärm. Istället ska man bläddra fram och tillbaka i den, tycka till och rata. Dikter är väldigt olika och precis som med andra berättelser är det inte alltid en dikt passar till den stämning man är i. När man läser dikter är det nästan som om man smakade på dem. Man tar en i sin mun och ser om man gillar den. Ibland är man sugen på något annat, då är det bara att bläddra vidare. Ibland märker man att man tröttnat på en, då är det dags att vända blad och leta reda på en ny favorit.

Bläddra i *Jag är ett liv* och hitta en dikt som:

- är sorglig
 - är hoppfull
 - är deppig
 - ger tröst
 - gör dig på gott humör
- du känner igen dig i

2) Varsågod! står det på bokens baksida. Boken är en present till dig som läsare, och visst kan man ge bort dikter. När man läser poesi kommer man ofta att tänka på någon särskild. Dikten kan väcka tankar på en vän eller ovän, på något man hört talas om eller vet att någon varit med om. Leta efter en dikt som du skulle vilja ge bort. Skriv ner den på ett vykort och posta den!

3) I bokens författarporträtt längst bak förklarar Märten Melin att han skriver berättelser för att det är så roligt, dikter för att han måste. Vad tror du att han menar med att han måste? Vilka anledningar finns det när du skriver någonting?

4) Diktsamlingen är indelad i tre kapitel: *En pusselbit*, *Jag glömde* och *Så levande*. Titta på bilderna i kapitlen. Hur förändras stämningen som illustrationerna förmedlar? Diskutera i klassen om ni kan hitta en eller flera minsta gemensamma nämnare för dikterna i de tre delarna?

5) Dikter kan vara så olika. Vissa rimmar, andra inte. Vissa följer ett versmått d v s regler för hur dikten ska byggas upp, andra är skrivna på fri vers. Något de flesta dikter har gemensamt är versen. De är uppdelade på kortare eller längre rader och löper inte på som i prosa. I Mårten Melins dikter är raderna och verserna korta, men de tar inte slut för att det inte finns mer plats att skriva på, utan för att författaren vill få en viss effekt. Kanske vill han framhäva ett visst ord i slutet eller i början av en rad, bygga in en paus eller ge dikten en rytm. Nu ska ni själva få experimentera för att se hur versen påverkar innehållet och läsningen.

Skriv av dikten *Liv* på sidan 11, lättast är det på dator. Skriv den som en prosatext. Läs den högt.

Utgå från originalet, men flytta upp ordet *är* på föregående rad i varje vers. Läs den högt. Utgå från originalet, men låt sista raden bli en förlängning av den näst sista. Läs den högt. Hur förändras läsningen när ni experimenterar med verserna och versraderna?

6) På omslaget och på försättsbladen ser det ut som om det yr dikter. Dikterna är så många att de skulle kunna fylla tio böcker. Kanske är det alla de utkast Mårten Melin skrev innan han blev nöjd? Kanske är det alla de dikter som kommer att skrivas framöver? Diktsamlingens sista dikt heter *Din tur*. Det är en uppmaning till dig att skriva. Sidan efter är dessutom helt tom, kanske är det här du ska skriva din alldeles egna dikt? Fatta pennan och skriv!

7) Mårten Melin gillar att arbeta med motsatspar. I dikten *Jag är världen* blir det väldigt tydligt. Här är det motsatsparet liten och stor han laborerar med. Testa vad som händer med dikten om du byter ut motsatsparet mot ett annat. Läs era olika förslag i klassen. Vad tycker ni, blev det lyckat? Ett annat sätt att arbeta med motsatser på, är att skriva om en dikt så att stämningen blir den motsatta. Utgå från den ledsna och tunga dikten *Tills du kommer* och gör den till en glad och lättsam dikt.

8) I Mårten Melins dikter kryllar det av anaforer. Det är när två eller flera versrader inleds med samma ord. Prova att skriva en dikt på fem rader, där de fyra första börjar med *Om jag fick bestämma* och den sista med ordet *men*.

9) En del dikter är besläktade. De hänger ihop och kan nästan läsas som en serie. I *Jag är ett litet liv* hänger dikterna om hur det är att ha en hamster samman tematiskt, men finns det fler dikter som du tycker hör ihop?

10) I dikten *Pussel* liknar diktens jag sig vid en pusselbit i ett pussel med tusen bitar. Liknelsen är en del av det bildspråk författaren använder sig av. Hur ska vi förstå den, tror du? Om du var en pusselbit, vilka pusselbitar skulle ligga bredvid dig?

Liknelser är jämförelser. *Stolt som en tupp* eller *vacker som en dag* är riktiga klassiker, men du har säkert hört fler. Samla liknelser i klassen och hitta på några nya.

11) Dikten *Jag lovade* handlar om svek, men vad tror du det är för hemlighet diktens jag förråt? Kan man glömma något så viktigt som en hemlis och kan man lova att alltid vara någons bästis? Tror du att diktens jag ångrar det den gjort? Vad i texten får dig i så fall att tro det?

12) Läs dikten *Förlåt* och titta på illustrationen på sidan 25. Hur känner sig killen på bilden? Är det diktens *jag* eller *dig* du ser? Är det samma person som varit elak, dum och puttats och som sedan inte tröstat eller olika, vad tror du? Vad tror dina klasskamrater?

13) Läs titeln på dikten på sidan 26. Vad tror du att den kommer att handla om? Läs dikten. Överraskade den dig? Tycker du att det är en bra titel eller skulle du hellre gett dikten ett annat namn?

14) Dikten *Tror du jag bryr mig* har en stöddig titel. Läs dikten och titta på ansiktsuttrycket på sidan 29. Tror du att jaget i dikten bryr sig?

15) Dikten *Hon är inte hemma* är skriven som ett direkt tilltal, men vem är det diktens jag pratar med? Och vem är det diktens jag pratar om? Varför ber jaget lyssnaren att inte föra det vidare? Förändras din åsikt om du håller för bilden på sidan 31? Berätta vad du tror och lyssna på hur dina klasskamrater tolkat dikten.

16) En dikt kan rymma en hel historia på bara några rader. Det är spännande och sätter igång fantasin. Skriv om dikten *Tills du kommer* som en dagboksanteckning. Jämför era anteckningar i klassen.

17) I *Vi gungar* ber diktens jag om förlåtelse. Dikten återger ett samtal, men vi får bara höra en röst. Skriv om dikten som en dialog och låt två röster komma till tals.

18) I dikten *Lilla sten* använder författaren sig av ordet *hen*. *Hen* är ett laddat ord som diskuterats vilt i medierna. Det kan både ersätta han och hon och användas i situationer där könet är oviktigt eller ointressant. Vad står *hen* för här? Hade det kunnat ersättas av ett eller flera andra ord? Gillar du det?

Mycket läsnöje!